

Asia: Lausuntopyyntö luonnoksesta laiksi eläinten hyvinvoinnista ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (VN/12277/2021)

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

Lausunto

1 Johdanto

Yleiset kommentit lakiehdotuksesta

Eläinten käyttäytymistarpeiden korostaminen sekä eläinten kunnioitus ja hyvä kohtelu ovat lakiluonnoksen tärkeimpiä parannuksia nykyiseen voimassa olevaan eläinsuojelulakiin verrattuna. Mahdollisuus toteuttaa luontaisia käyttäytymistarpeita on olennainen osa eläinten hyvinvointia. Käyttäytymistarpeella tarkoitetaan eläimen normaalin kehittymisen sekä fyysisen että psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämiseksi välttämätöntä käyttäytymistä. Vaatimus eläimen mahdollisuudesta tiettyjen olennaisten käyttäytymistarpeiden toteuttamiseen onkin kirjattu useaan kohtaan eläinten hyvinvointilain luonnoksessa.

Nykyisessä lakiluonnoksessa kiellettäisiin eläinten jatkuva kytkettynä pitäminen, mikä on eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta suositeltava uudistus. Lakiluonnoksen mukaan uusien parsinavetoiden ja porsitushäkkien rakentaminen ja käyttöönotto kiellettäisiin. Jo käytössä olevista parsinavetoista ja emakoiden porsitushäkeistä ei lakiluonnoksen mukaan kuitenkaan oltaisi luopumassa. Eläinten vapaampi liikkuminen edesauttaa eläinten luontaisten käyttäytymistarpeiden toteuttamismahdollisuutta. Parsinavettojen ja porsitushäkkien kieltäminen riittävän pitkällä siirtymäajalla olisi lakiluonnoksen hengen mukaista ja olisi selkeä viesti siitä, että Suomella on hyvän eläinterveyden lisäksi tavoite pysyä mukana kansainvälisessä laadukkaiden eläintuotteiden kilpailussa kaikkien eläimen hyvinvoinnin osa-alueiden (terveys, ruokinta, elinolosuhteet ja käyttäytyminen) osalta.

Nykyiseen lakiluonnokseen on sisällytetty vaatimus nisäkkäiden ja lintujen jatkuvasta veden saannista muutamien poikkeuksin, mikä on yksi tämän lakiluonnoksen hyvistä uudistuksista. Tämä on tärkeä uudistus, sillä jatkuva vedensaanti voi ennaltaehkäistä eläimen hyvinvoinnin heikkenemistä, esimerkiksi eläimen sairastuessa tai imettäessä, jolloin sen veden tarve voi olla normaalia suurempi. Myös vaatimus ruokinnan ja juoton järjestämisestä siten, että eläimillä on mahdollisuus toteuttaa syömiseen ja juomiseen liittyviä olennaisia käyttäytymistarpeitaan, on kannatettava sekä samoin se, että eläimen ruokinnassa tulisi varmistua siitä, että eläin saa ravintoa sopivassa määrin. Lakiluonnos jatkuvasta vedensaannista pitää sisällään joitakin poikkeuksia, joista säädetään myöhemmin asetustasolla. Lisäksi eläinten ruokinnasta ja juotosta annetaan myöhemmin tarkempia säännöksiä asetustasolla. Luken mielestä on tärkeää, että poikkeustilanteissa, joissa eläimillä ei ole jatkuvaa vedensaantimahdollisuutta, eläimiä juotetaan riittävän usein.

Lakiluonnos vastanee melko hyvin suomalaisessa yhteiskunnassa parhaillaan vallitsevaa käsitystä siitä, miten eläinten hyvinvointia voidaan edistää. Eläinten hyvinvoinnista huolehtiminen on tärkeä osa kotieläintuotannon eettisyyttä ja

kestävyyttä. Tuotantoeläintenpidon edellytyksenä on kuitenkin tuotantotoiminnan riittävä kannattavuus, joten eläinten hyvinvointiin liittyvissä ratkaisuissa joudutaan ottamaan huomioon tuotantotoiminnan taloudelliset edellytykset. Kansainvälisessä kilpailussa tuottajat eivät itse voi juuri vaikuttaa hintoihin. Tuotantotoiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi he joutuvat sopeuttamaan kustannuksensa markkinatilanteeseen. Jotta suomalaisen, monessa suhteessa varsin vastuullisen tuotannon kilpailukyky ei vaarantuisi, tuotantoeläinten hyvinvointia edistävien toimenpiteiden toteuttamiseksi tarvitaan investointitukia, eläinten hyvinvointikorvausta sekä kasvavaa, koko elintarvikeketjun ja etenkin kuluttajien panosta. Koska kotieläinala toimii kansainvälisessä toimintaympäristössä, on tämä huomioitava yhtäältä kohennettaessa eläinten hyvinvointia Suomessa ja toisaalta vaikuttamalla kansainvälisiin tuotanto- ja kauppastandardeihin, jotta kotimainen tuotanto ei korvautuisi alemman hyvinvointitason ulkomaisella tuotannolla. Lakiesityksellä ei anneta suoraa velvoitetta lisätä kotitalouksien mahdollisuuksia saada tietoa siitä, millaisissa olosuhteissa tuotantoeläimiä pidetään. Lakiesityksessä voitaisiin kuitenkin huomioida selvemmin eläinten hyvinvoinnista kertovien markkinointistandardien (kuten eläinten hyvinvointimerkinnän) kehitys ja eläinten hyvinvointia kuvaavien käsitteiden määrittely keinona informoida kuluttajia ja edesauttaa eläinten hyvinvoinnin huomioivien markkinoiden kehittymistä.

Jotta nyt säädettävänä olevaa eläinten hyvinvointilakia voidaan pitää edistyksellisenä, on tärkeää ottaa huomioon uusimmat tieteelliset tutkimustulokset lakia säädettäessä. Puutteellinen tieteellinen varmuus tai tieteellisen tiedon kiistanalainen tulkinta eivät saa olla syitä sille, että lykättäisiin toimenpiteitä, joilla voidaan todennäköisesti ehkäistä eläinten kärsimystä. Näin etenkin silloin, jos tällaisen varovaisuusperiaatteen noudattamisen taloudelliset vaikutukset ovat pieniä.

2 Lausunto

Lakiluonnoksen pykälät ja yksityiskohtaiset perustelut

9 § Eläinlajilistojen muuttaminen

Luke ehdottaa soopelin poistamista eläinlajilistalta. Lajin biologiasta ja kasvattamisesta tiedetään liian vähän, jotta sen mahdollisuudet hyvinvointiin ja lajityypilliseen käyttäytymiseen voidaan turvata.

15 § Eläimille tehtävät toimenpiteet

Kirurginen kastraatio aiheuttaa porsaille kipua, vaikka käytettäisiinkin kivunlievitystä. Jos tekeillä oleva selvitys osoittaa, että kirurgiselle kastraatiolle löytyy vaihtoehtoja, on tärkeää, että vaihtoehtoiset menetelmät otetaan vakavasti harkintaan. Luke kannattaa kirurgisesta kastraatiosta luopumista siirtymäajalla, jos sille löytyy toteuttamiskelpoinen vaihtoehto.

16 § Toimenpiteiden tekijä ja kivunlievityksen käyttö

On lain hengen mukaista, että nykyisessä lakiluonnoksessa vaaditaan kivuliaiden toimenpiteiden yhteydessä kivunlievitystä, jos toimenpide ei ole hetkellistä tai jos toimenpide ei siedä viivytystä. Sillä, että käytetään kaikki mahdolliset keinot kivunlievitykseen, voidaan edistää eläinten hyvinvointia

poistamalla niiden elämästä negatiivisia asioita. Nupoutuksen yhteydessä asianmukaiseksi kivunlievitykseksi katsotaan vasikan rauhoitus, paikallispuudutus ja tulehduskipulääkkeen antaminen. Näitä ei mainita lakiluonnoksessa, mutta niistä säädetään myöhemmin tarkemmin asetustasolla. Kaikki edellä mainitut kivunlievityskeinot ovat välttämättömiä, jotta nupoutuksen aiheuttama kipu saadaan pidettyä mahdollisimman vähäisenä.

25 § Eläinjalostus

Luke kannattaa ajatusta, että eläinjalostuksella tulee pyrkiä elinvoimaisten, toimintakykyisten ja terveiden ja hyvinvoivien eläinten tuottamiseen siten, että lisääntymisestä ei aiheudu eläimelle itselleen haittaa ja että jalostuksen seurauksena syntyvät eläimet kykenisivät ominaisuuksiensa puolesta elämään lajilleen tyypillistä elämää. Lisäksi on kannatettavaa, että lakipykälässä eläinten hyvinvointia heikentävät jalostusvalinnat ovat kiellettyjä. Koirien ja kissojen jalostuksen valvonnasta säädetään erikseen. Luke esittää, että myös tuotantoeläinten jalostuksen valvonnasta säädetään erikseen asetustasolla.

Pykälän 3 momentissa kiellettäisiin sellaisten jalostusmenetelmien käyttäminen, joista voi aiheutua merkittävää haittaa eläimen hyvinvoinnille. Näistä kielletyistä menetelmistä säädetäisiin tarkemmin asetuksella. Tämän mukaan kiellettyä olisi esim. elektrojakulaation käyttö siemennesteen keräämiseksi. Luke kannattaa elektrojakulaation käyttökieltoa muussa kuin tutkimustarkoituksessa.

37 § Pysyvän pitopaikan yleiset vaatimukset

Eläinten hyvinvointilakiluonnoksen 37 §:n 2. momentissa sanotaan: ”Eläintä ei saa pitää jatkuvasti paikalleen kytkettynä eikä sen liikkumista saa jatkuvasti rajoittaa eläimen kääntymistä estävillä laitteilla.” Uusien parsinavettojen rakentamisen kieltäminen on myönteinen asia, mutta jo olemassa olevien parsinavettojen ja porsimishäkkien käytön jatkaminen ilman siirtymäaikaa on ristiriidassa lain henkeä vastaan. Eläimen elinympäristöllä on keskeinen vaikutus eläimen hyvinvointiin, ja eläin viettää suurimman osan ajastaan pysyvässä pitopaikassaan. Vaikka lain laatijan perustelut sille, että nykyisin olemassa olevia parsinavettoja ja porsimishäkkejä saa käyttää rajattoman kauan, ovat hyvät, heikentää se lain uskottavuutta. Niin parsinavetat kuin porsimishäkitkin tulevat poistumaan käytöstä ajan myötä, mutta lain hengen kannalta olisi yksiselitteisintä kieltää parressa kytkettynä pitäminen ja porsimishäkkien käyttö kokonaan riittävän pitkällä siirtymäajalla.

Luke ehdottaa parsinavettojen ja porsitushäkkien kieltämistä riittävän pitkän, näiden tuotantomuotojen luontaista poistumista vastaavan siirtymäajan kuluessa sekä lisäksi sitä, että parsinavetoista pihattonavettoihin siirtymistä sekä porsitushäkkien käytön lopettamista sitouduttaisiin edistämään sopivien instrumenttien, esim. investointitukien ja eläinten hyvinvointikorvauksen avulla.

Tiineytyshäkkien pitkäaikainen käyttö (yli 8 päivää) kielletään lakiluonnoksen mukaan aiemman 15 vuoden siirtymäajan sijaan 12 vuoden siirtymäajalla. Tämä on lain henkeen sopiva siirtymäajan lyhennys. Luke kannattaa muutokseen kannustavia toimia, joilla tuottajia ohjataan luopumaan tiineytyshäkeistä mahdollisimman nopeasti.

Parsinavetoissa pidettävien lypsylehmien ja hiehojen jaloitteluvielvoitteeseen liittyvästä vapautusmenettelystä luovuttaisiin aiemman 15 vuoden sijasta 12

vuoden aikana, mikä on eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta puollettava asia. Lisäksi jaloittelun keston pidentäminen 60 päivästä 90 päivään sekä se, että jaloittelun ei tarvitse tapahtua kokonaan yhdessä jaksossa kesäaikaan, vaan eläimet voivat jaloitella myös talviaikaan, vähentää eläimen yhtämittaista parressa seisomista. Nämä ovat eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta suositeltavia uudistuksia. Luke kuitenkin ehdottaa, että parsinavettojen jaloittelun vapautusmenettelyn piiriin ei otettaisi enää lisää uusia tiloja siirtymäajan aikana.

86 § Broilereiden ja sikojen hyvinvoinnin arviointi teurastamolla

On erittäin kannatettava ehdotus, että myös sikojen hyvinvointia kuvaavia tietoja, joita jo nyt teurastamolla kerätään, käytettäisiin sikojen hyvinvoinnin arviointiin ja lisäksi nämä tiedot siirrettäisiin elintarvikelainsäädännöstä eläinten hyvinvointilainsäädäntöön. Tärkeää on, että broilerin ja sikojen hyvinvointiarviosta saatetaan tieto säännöllisesti myös tuottajalle, vaikka eläinten hyvinvoinnissa ei olisi havaittu selkeää alenemaa, jotta tuottaja voi seurata tilansa tasoa ja tarvittaessa hyvissä ajoin parantaa eläinten elinympäristöä ja siten eläinten hyvinvointia.

Luke pitää tärkeänä, että myös naudoista teurastamolla kerättävä hyvinvointiin liittyvä tieto tulisi eläinten hyvinvointilainsäädännön piiriin eläinten kasvatusaikaisen hyvinvoinnin arvioimiseksi ja parantamiseksi.

Laki kalastuslain muuttamisesta

58 b § Kalojen ja rapujen lopetus

Lopetusvelvollisuutta koskevilla määräyksillä pyritään yhtenäistämään saaliiksi otettavien kalojen lopetusta koskeva sääntely muun eläinten hyvinvointiin liittyvän lainsäädännön kanssa. Kalastuslain muutoksessa sanotaan, että saaliiksi otettava kala tulisi lopettaa välittömästi siten, ettei sille aiheudu tarpeetonta kipua ja kärsimystä, mikä on lain hengen mukainen asia. Lakiluonnoksessa on kuitenkin selvä ristiriita: pieni kalansaalis täytyy lopettaa välittömästi, mutta kerralla saatava suuri saalis saa kuolla tukehtumalla. Eläinten hyvinvoinnin kannalta ei ole oikein, että kaloja, jopa samoja kalalajeja, kohdellaan eri tavalla eri tilanteissa. Jotta kalojen lopetus toteuttaisi eläinten hyvinvointilain henkeä, tulisi myös suuret saalismäärät lopettaa heti siten, että kaloille aiheutetaan mahdollisimman vähän kärsimystä ja kipua. Luke esittää, että kalojen massasaaliiden lopetuksesta ja menetelmien käyttöönottoon vaadittavasta siirtymäajasta tehtäisiin selvitys, sillä kalojen massalopetusmenetelmiä on olemassa ja käytössä vesiviljelyssä, mutta niiden käyttöön soveltamisesta kaupallisessa kalastuksessa tarvittaisiin lisätieto. Selvityksen tulosten perusteella säädöstä muokattaisiin massasaaliiden lopetuksen osalta.

Lakiluonnoksessa esitetään, että rapu voidaan lopettaa asettamalla se riittävän suureen määrään kiehuvaa vettä. Vaikka kymmenjalkaisten tuntoisuudesta ei ole yksimielisyyttä, tieteellistä tukea tuntoisuusoletukselle on kuitenkin saatu, ja esimerkiksi Iso-Britanniassa on tunnustettu pääjalkaisten nilviäisten ja kymmenjalkaisten äyriäisten tuntoisuus (Birch ym. 2021: Review of the Evidence of Sentience in Cephalopod Molluscs and Decapod Crustaceans). Koska rapujen tuntoisuudesta on tieteellistä näyttöä, olisi rapujen tainnuttamisen ennen keittämistä varovaisuusperiaatteen mukaista. Elävältä keittämisen hyväksyminen ei ole myöskään edistyksestä eläinten hyvinvointilainsäädäntöä. Luke esittää,

että olemassa olevan tieteellisen aineiston ja varovaisuusperiaatteen perusteella ravut (ja muut kymmenjalkaiset äyriäiset) tulisi tainnuttaa ennen keittämistä (tai muuta jatko-prosessointia elintarvikkeeksi).

3 Lausunnon tiivistelmä

Ei erillistä tiivistelmää.

Anu Kaukovirta

Johtaja, tuotantojärjestelmät

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 13.01.2022 klo 15:17:26.

Lausunnon valmistelija(t):

Paula Lidauer

Jaakko Mononen, Jarkko Niemi, Lilli Frondelius, Tarja Koistinen, Tiina Reilas

Liitteet:

Tiedoksi: